

1 Kaj pomenita izraza „preživnina – preživljanje“ in „preživninska obveznost“? Katere osebe morajo plačati preživnino drugi osebi?

Preživninska obveznost je obveznost enega družinskega člana, da drugemu družinskemu članu zagotovi sredstva za preživljanje. To je zakonsko predpisana obveznost, ki je ob izpolnitvi določenih meril splošno veljavna na podlagi zakona, ne na podlagi sporazuma med strankami. Je osebne narave in preneha ob smrti osebe, ki jo je upravičena zahtevati.

Oseba je upravičena do preživnine le, če ni zmožna za delo in nima sredstev, da bi se sama preživljala.

Preživnino lahko zahtevajo naslednje upravičene osebe v naslednjem vrstnem redu: zakonec ali nekdanji zakonec; otroci; starši; vnuki in pravniki; bratje in sestre; stari starši in predniki v ravni črti. Če oseba, ki je prva na vrsti, ne more zagotoviti preživnine, jo mora plačevati oseba, ki je naslednja na vrsti.

Če mora oseba preživljati več drugih oseb, se preživnina plačuje v naslednjem vrstnem redu (pri čemer se izključijo osebe, ki so pozneje na vrsti): otroci, zakonec ali nekdanji zakonec, starši, vnuki in pravniki, bratje in sestre, stari starši in predniki v ravni črti.

V primeru razveze zakonske zveze je zakonec upravičen do preživnine le, če do razveze ni prišlo po njegovi krivdi.

2 Do katere starosti je otrok upravičen do preživnine? Ali se predpisi za preživljanje mladoletnikov razlikujejo od predpisov za preživljanje odraslih?

Starši morajo plačevati preživnino za mladoletne otroke, mlajše od 18 let, ne glede na to, ali so zmožni za delo oziroma ali imajo sredstva za preživljanje. Za otroke, starejše od 18 let, morajo starši plačevati preživnino, če se otroci ne morejo sami preživljati z lastnimi dohodki ali lastnim premoženjem, pri čemer se morajo redno izobraževati v srednji šoli (do 20. leta), poklicni šoli ali na univerzi (do 25. leta) vendar le, če plačevanje preživnine staršem ne povzroča posebnih težav.

Odrasli osebi se preživnina plačuje le, če ni zmožna za delo in se ne more preživljati z lastnim premoženjem.

Preživnina za nekdanjega zakonca se plačuje največ tri leta od prekinitve zakonske zveze, razen če sta se stranki dogovorili za daljše obdobje, in preneha, če zakonec, ki prejema preživnino, sklene novo zakonsko zvezo. Sodišče lahko to obdobje podaljša, če je prejemnik preživnine v posebnih težavah in lahko zavezanec preživnino plačuje brez večjih težav.

Posameznik lahko zahteva preživnino ne le s takojšnjim učinkom, temveč tudi za nazaj, in sicer za obdobje enega leta pred vložitvijo zahtevka za preživnino.

3 Naj se za pridobitev preživnine obrnem na pristojni organ ali na sodišče? kateri so glavni elementi tega postopka?

Preživninski zahtevki se vložijo na sodišču ne glede na svojo naravo, znesek preživnine, osebo, ki zahteva preživnino, in osebo, od katere se preživnina zahteva. Pristojno je okrajno sodišče (rayonen sad). Krajevno pristojno je sodišče, na območju katerega prebiva tožnik ali toženec; sodišče lahko izbere tožnik. Ta postopek se uporablja na podlagi zakona o pravnem postopku. Samostojni zahtevki za preživnino se obravnava po skrajšanem postopku, tj. v krajšem časovnem okviru.

4 Ali se zahtevek lahko vloži v imenu sorodnika (če da, do katerega kolena) ali v imenu otroka?

Preživninski zahtevek za mladoletne osebe vloži starš, ki ima starševsko pravico, ali skrbnik.

Preživninski zahtevek za mladoletne osebe, stare od 14 do 18 let, vloži otrok sam z vednostjo in soglasjem starša, ki ima starševsko pravico, ali skrbnika.

5 Če nameravam začeti postopek pred sodiščem, kako ugotovim, katero sodišče je pristojno?

Sodišče z mednarodno pristojnostjo se določi v skladu s pravili zakonika o mednarodnem zasebnem pravu (KMČP), dvostranskimi mednarodnimi pogodbami ali Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah, če se ta uporablja.

V skladu z zakonikom o mednarodnem zasebnem pravu so, kadar se v zakonskem sporu vloži preživninski zahtevek, zanj in za zahteve v zvezi z zakonsko zvezo pristojna bolgarska sodišča, če je eden od zakoncev bolgarski državljan ali ima običajno prebivališče v Bolgariji. Zadeve v zvezi s preživninami za nekdanjega zakonca obravnavajo sodišča, ki so pristojna za predloge za razvezo zakonske zveze. Bolgarska sodišča so pristojna za preživninske zadeve, če ima toženec običajno prebivališče v Bolgariji, kadar je tožnik bolgarski državljan ali ima običajno prebivališče v Bolgariji.

V zgoraj navedenih primerih se bolgarsko pravo uporablja, kakor je opisano v odgovorih na vprašanja 18, 19 in 20.

Kadar se ugotovi, da ima bolgarsko sodišče mednarodno pristojnost, je stvarno pristojno okrajno sodišče. Krajevno pristojno je sodišče, na območju katerega prebiva tožnik ali toženec; sodišče lahko izbere tožnik.

6 Ali moram kot prosilec uporabiti posrednika za začetek postopka pred sodiščem (npr. odvetnika, osrednji ali lokalni organ itd.)? Če ne, kakšen je postopek?

Preživninski zahtevki se vložijo na sodišču ne glede na svojo naravo, znesek preživnine, osebo, ki zahteva preživnino, in osebo, od katere se preživnina zahteva. Zastopanje prek odvetnika ni obvezno.

7 Ali moram za začetek postopka plačati sodno takso? Če da, koliko ta znaša? Če so moja finančna sredstva nezadostna, ali lahko dobim brezplačno pravno pomoč?

Tožniki v preživninskih zadevah so oproščeni plačila državnih taks. Ko sodišče odobri preživninski zahtevek, naloži tožencu plačilo državnih taks in stroškov, ki jih je imel tožnik v postopku.

Državne takse se zaračunavajo samo v primerih, ko je toženec posameznik, ki dolguje preživnino in je zaprosil za znižanje zneska preživnine.

V preživninskih zadevah ni treba imeti pravnega zastopnika.

Stranki v zadevi lahko dobijo pravno pomoč pod običajnimi pogoji zagotavljanja pravne pomoči. Ti so določeni v zakonu o pravni pomoči (Zakon za Pravna Pomost).

8 Kakšno preživnino običajno dodeli sodišče? Kako se izračuna znesek preživnine? Ali lahko sodišče svojo odločitev spremeni, če se spremenijo življenjski stroški ali družinske okoliščine? Če da, kako (npr. s pomočjo sistema samodejne indeksacije)?

Znesek preživnine se opredeli glede na potrebe osebe, ki je do nje upravičena, in možnosti osebe, ki jo mora plačevati. Najnižji znesek preživnine, ki jo je starš dolžan plačevati mladoletnim osebam, je enak četrtini minimalne plače, ki jo določi svet ministrov (v letu 2019 je minimalni znesek preživnine za mladoletnika znašal 140 BGN). Znesek preživnine določi sodišče glede na potrebe otroka in sredstva staršev.

Na zahtevo starša lahko sodišče določi dodatek k preživnini, določeni za kritje izključnih potreb otroka v višini zneska, ki ga starš lahko plačuje brez večjih težav. Na zahtevo stranke se lahko ob spremembi okoliščin odločba o preživnini spremeni ali pa se preživnina ukine. Vsaka sprememba se izvede prek sodišča.

Preživnina se plačuje mesečno. Za zamude pri plačilu se zaračunajo zakonite obresti.

9 Kako in komu se plača preživnina?

Preživnina se plačuje upravičencu osebno. V primeru mladoletnih oseb, starih od 14 do 18 let, se preživnina plačuje njim osebno z vednostjo in soglasjem starša, ki ima starševsko pravico.

Mladoletnim osebam, mlajšim od 14 let, se preživnina plačuje prek starša, ki ima starševsko pravico, ali skrbnika.

10 Če preživninski zavezanec ne plača prostovoljno, kakšen postopek je potrebno sprožiti, da se ga prisili k plačilu?

Preživnina se plačuje mesečno. Za zamude pri plačilu se zaračunajo zakonite obresti.

Sodne odločbe, ki so začele veljati, se izvršujejo v skladu s pogoji in postopki, določenimi v zakonu o pravnem postopku (Grazhdanski Protsesualen Kodeks).

Neplačevanje preživnine je v primerih iz člena 183 kazenskega zakonika (Nakazatelen kodeks) kaznivo dejanje.

11 Na kratko opišite vse omejitve izvrševanja, zlasti predpise o varstvu preživninskega zavezanca ter o prekluzivnih in zastaralnih rokih v vašem nacionalnem sistemu izvrševanja.

Izvršbo izvede državni ali zasebni izvršitelj, ki ga izbere preživninski upravičenec.

Državni izvršitelji delajo za službo za izterjavo pri okrajnem sodišču (rayonen sad), njihovo območje delovanja pa je enako krajevni pristojnosti sodišča.

Zasebni izvršitelji delajo v okviru krajevnih pristojnosti zadevnega okrožnega sodišča (okrazhen sad).

V skladu s členom 149 družinskega zakonika se preživnina za nazaj lahko zahteva največ za eno leto pred vložitvijo zahtevka za preživnino. Ko se s sodno odločbo ugotovi obstoj in določi znesek preživninske obveznosti, ta obveznost velja, dokler ne preneha v skladu s splošnimi pravili, ki veljajo za zastaranje: členi od 110 do 120 zakona o obligacijskih razmerjih in pogodbah (Zakon za zadalzhenyata i dogovorite).

Glej izvrševanje sodb.

12 Ali obstaja organizacija ali organ, ki mi lahko pomaga v postopku pridobitve preživnine?

Zakon o varstvu otrok (Zakon za Zakrila na Deteto) določa vrsto varstvenih ukrepov, vključno z obveščanjem otrok in staršev o njihovih pravicah in obveznostih ter zagotavljanjem pravne pomoči s strani države. V skladu s členom 15 zakona o varstvu otrok so otroci upravičeni do pravne pomoči in pritožb v vseh postopkih, ki zadevajo njihove pravice ali interese. Pravno pomoč zagotavlja nacionalni urad za pravno pomoč.

V zakonu o odvetništvu (Zakon za Advokaturata) je izrecno določeno, da lahko bolgarski odvetnik ali odvetnik iz EU zagotovi brezplačno pravno pomoč in podporo osebam, ki so upravičene do preživnine. Če se v takem primeru nasprotni stranki odredi plačilo stroškov v postopku, lahko odvetnik zahteva odvetniško nagrado, ki jo določi sodišče.

13 Ali lahko organizacije (vladne ali zasebne) namesto preživninskega zavezanca v celoti ali delno vnaprej plačajo preživnino?

Kadar se v postopku izvršbe ugotovi, da posameznik, ki dolguje preživnino, nima dohodka in nima nobenega premoženja, določeno preživnino plača država v imenu posameznika pod pogoji in v skladu s postopkom, določenimi v uredbi sveta ministrov. V takšnih primerih država plača znesek preživnine iz sodne odločbe do zgornje meje, ki se vsako leto določi z zakonom o državnem proračunu Republike Bolgarije (Zakon za darzhavniya byudzhet na Republika Balgaria).

S postopkom za dodelitev socialne pomoči država skrbi za ljudi v stiski, kadar ni nihče zakonsko zavezan za zagotavljanje preživnine ali je ni nihče zmožen zagotavljati.

14 Če sem v tej državi članici, preživninski zavezanec pa stalno prebiva v drugi državi:

14.1 ali lahko dobim pomoč organa ali zasebne organizacije v tej državi članici?

Da, v skladu s postopkom, določenim v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah. Republika Bolgarija je prav tako podpisnica številnih pogodb o medsebojni pravni pomoči, sklenjenih z drugimi državami, vključno z nekaterimi državami, ki niso države članice EU. Ministrstvo za pravosodje je osrednji organ v skladu s temi pogodbami in v tej vlogi zagotavlja javnosti pomoč pri vlaganju zahtevkov.

14.2 Če je to mogoče, kako lahko stopim v stik s tem organom ali zasebno organizacijo?

Kontaktne podatke ministrstva za pravosodje, ki je osrednji organ, so:

Ministrstvo za pravosodje

Ul. Slavyanska 1

1040 Sofia

Bolgarija

Telefon: +359 29237555

Telefaks +359 29870098

Kontaktna oseba:

E_Gyurova@justice.government.bg

M_Parvanova@justice.government.bg

15 Če sem v drugi državi, preživninski zavezanec pa je v tej državi članici:

15.1 ali lahko vložim zahtevek neposredno pri takem organu ali zasebni organizaciji v tej državi članici?

Da, v skladu s postopkom, določenim v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah. Če je vložnik v državi, s katero je Republika Bolgarija sklenila pogodbo o medsebojni pravni pomoči, lahko zaprosi za pomoč ministrstvo za pravosodje kot osrednji organ po zadevni pogodbi.

15.2 Če je to mogoče, kako se lahko obrnem na ta organ ali zasebno organizacijo in kakšno pomoč lahko dobim?

V skladu s postopkom, določenim v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah, ali postopkom, določenim v zadevni pogodbi o medsebojni pravni pomoči.

Kontaktne podatke ministrstva za pravosodje kot osrednjega organa so na voljo zgoraj.

16 Ali to državo članico zavezuje Haaški protokol iz leta 2007?

Da, Republiko Bolgarijo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007.

17 Če te države članice ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, kateri predpisi se po pravilih njenega mednarodnega zasebnega prava uporabijo za preživninski zahtevek? Katera so relevantna pravila mednarodnega zasebnega prava?

Glej odgovor zgoraj.

18 Kakšna so pravila glede dostopa do sodnega varstva v čezmejnih primerih v okviru EU, v skladu s strukturo Poglavja V uredbe o preživninskih obveznostih?

Pravila, ki se uporabljajo, so določena v Uredbi Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah ter v členih od 627a do 627c zakona o pravnem postopku (ki velja od 18. junija 2011).

Ko je odločba izdana v državi članici, ki jo zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, se zahteva za izvršitev sodne odločbe na podlagi listin iz člena 20 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 predloži okrožnemu sodišču, na območju katerega ima zavezanec stalno prebivališče ali na območju katerega je treba izvesti obveznost. Zavrnitev ali prekinitev izvršitve v smislu člena 41 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009 odredi okrožno sodišče.

Zahteva za razglasitev izvršljivosti odločbe ali drugega akta, izdanega v državi članici EU, ki je ne zavezuje Haaški protokol iz leta 2007, se predloži okrožnemu sodišču, na območju katerega ima zavezanec stalno prebivališče ali na območju katerega je treba izvesti obveznost. Izvod zahteve za vročitev zavezancu se ne predloži. Sodišče zahtevo preuči brez navzočnosti javnosti. Sodišče v sklepu, s katerim ugodí zahtevi, določi rok za vložitev pravnega sredstva v skladu s členom 32(5) Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009. Začasna izvršljivost sklepa, s katerim se ugodí zahtevi, se ne more priznati. Sodišče v sklepu, s katerim ugodí zahtevi, izda tudi odločbo o zahtevanih začasnih in previdnostnih ukrepih. Sklep ima enak pomen kot odločba v tožbi. Zoper sklep se lahko vloží pravno sredstvo glede dejanskih in pravnih vprašanj na pritožbenem sodišču v Sofiji (Sofijski apelativni sad) v skladu s pogoji in postopki iz člena 32 Uredbe Sveta (ES) št. 4/2009. Zoper odločbo pritožbenega sodišča v Sofiji se lahko vloží pravno sredstvo glede pravnih vprašanj le na vrhovnem kasacijskem sodišču.

19 Kakšne ukrepe ta država članica sprejme za zagotovitev izvajanja dejavnosti iz člena 51 uredbe o preživninskih obveznostih?

Spremenjeni sta bili velikost in struktura osebja direktorata za mednarodno pravno varstvo otrok in meddržavne posvojitve, katerega dolžnosti vključujejo izvajanje dejavnosti, dodeljenih ministrstvu za pravosodje kot osrednjemu organu v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah. Direktoratu so bila podeljena pooblastila, da pri obravnavi zahtev iz držav članic EU v zvezi s preživninskimi obveznostmi v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 sodeluje z generalnim direktoratom za matične in upravne službe (GRAO) ministrstva za regionalni razvoj in javna dela, nacionalno agencijo za javne prihodke in nacionalnim uradom za pravno pomoč.

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

This webpage is part of an EU quality network

Zadnja posodobitev: 17/12/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.